

izvješća – *informationes*

SUSRET TEOLOŠKIH FAKULTETA IZ GRAZA, LJUBLJANE – MARIBORA I ZAGREBA U CELJU

Nikola HOHNJEC, Zagreb

U Domu sv. Josipa kod redovnika lazarista u Celju 12. svibnja 2006. godine tri teološka fakulteta održala su svoj godišnji susret. Na skupu koji uz stručni ima i svoj rekreativni dio okupilo se 70-ak fakultetskih profesora i djelatnika. Za stolom je u prvom dijelu susreta sudjelovao i novoimenovani celjski biskup dr. Anton Stres koji je i sam prije nego je postao mariborskim pomoćnim biskupom bio profesor lazarist na Teološkom fakultetu u Ljubljani. Domaćin susreta, prof. dr. Bogdan Kolar, dekan Teološkog fakulteta Sveučilišta u Ljubljani pozdravio je sudionike i posebno novog biskupa koji je mogao sudjelovati tek u prvom dijelu susreta, u zajedništvu za stolom, jer bio je pred svojim ustoličenjem u novoj biskupiji Celje. Pozdravu se pridružio i u ime odsutnog prof. dr. Reinera Marie Buchera, dekana Katoličkog teološkog fakulteta Franzen Sveučilišta u Grazu kao i svih sudionika iz Graza prof. dr. Basilius J. Groen, prodekan za znanost. I prof. dr. Tomislav Z. Tenšek, dekan Katoličkog bogoslovnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, čestitao je novom biskupu i poželio dobrosusjedske odnose jer u svoj svojoj dužini Celjska biskupija bit će novi susjed Varaždinskoj i Zagrebačkoj (nad)biskupiji što obećava i suradnju i zajedništvo koliko je među poznatim inozemnim susjedima moguće. Biskup je izrazio radost zbog uglednog skupa. Ulazeći u novo razdoblje svoje pokrajinske Crkve, biskup dr. Anton Stres rekao je da novoosnovana biskupija nije cilj crkvenog nastojanja nego je sredstvo za uspješnije služenje Božjem narodu po biskupijskoj, dekanatskoj i župnoj strukturi na crkvenom putu vjere. Doc. dr. Branko Klun s filozofske katedre Teološkog fakulteta u Ljubljani prevodio je s njemačkog na slovenski i sa slovenskog na njemački. S hrvatskog na njemački prevodio je doc. dr. Božo Lujić.

U drugom, radnom dijelu i opet je domaćin prof. dr. Bogdan Kolar, dekan Teološkog fakulteta Sveučilišta u Ljubljani koordinirao nastupe i diskusiju koja se prvo kretala oko bolonjskog sveučilišnog procesa i drugih zbivanja, naglasaka na dotičnim teološkim fakultetima, međusobnoj suradnji i izmjeni. Prvi je nakon pozdrava dekana, odnosno prodekana bio prozvan Zagreb. Dekan prof. dr. Tomislav Z. Tenšek uveo je nastup a riječ je preuzeo prodekan za nastavu i studente prof. dr. Anton Tamarut. Doslovce je u svezi bolonjske reforme izgovorio zagrebačko iskustvo:

»Katolički bogoslovni fakultet uključio se u bolonjski proces kao sastavnica zagrebačkog sveučilišta, te kao jedna od sastavnica Sveučilišta dijeli s drugim fakultetima slična, a dijelom, kao i ostale sastavnice, ima svoja vlastita i posebna iskustva.

Dosadašnji tijek bolonjskog procesa na razini zagrebačkog sveučilišta općenito je ocijenjen vrlo pozitivno. Reforma sa sobom donosi produženje trajanja studija. Dodatni problem čine djeca branitelja koja ne ulaze u kvotu upisanih čime se povećava broj studenata. Postoji poseban zakon po kojem djeca dragovoljaca Domovinskog rata, ako su položili prijemni ispit, ulaze automatski među upisane u prvu godinu studija i time se povećava broj upisanih a ostaju isti kapaciteti. Tu je i veliko pitanje i nepoznanica kako stanje uskladiti sa zahtjevima da se uz isti broj nastavnika, s istim materijalnim sredstvima i istim prostorom poluče bolji znanstveno-nastavni rezultati. Opterećenost kako studenata, tako i nastavnika još uvijek je neprimjerena zahtjevima bolonjskog procesa. Nije do kraja jasno po kojem kriteriju treba bodovati pojedine predmete i je li pravedno u vrednovanju predavanja, vježbi i seminara praviti velike razlike. Postoje također kod pojedinih sastavnica Sveučilišta nedoumice, treba li studente upisivati u godinu ili u semestar. Treba li ispite polagati odmah nakon odslušanog predmeta? Treba li jednim položenim predmetom uvjetovati upis drugog predmeta, itd.

Prvi korak u provođenju bolonjskog procesa na našem Katoličkom bogoslovnom fakultetu sastojao se u okrupnjavanju predmeta, budući nam je dotadašnji curriculum studija bio vrlo usitnjen. Napravili smo i neke manje izmjene u redoslijedu predavanja pojedinih glavnih predmeta. Paralelno s time u skladu sa zahtjevima Bologne uveli smo u nastavu čitav niz izbornih predmeta, te jedne i druge, glavne i izborne predmete sukladno predviđenom opterećenju studenata vrednovali ECTS bodovima koji, htio bih vjerovati, nemaju tek, kako reče jedan kolega s druge sastavnice Sveučilišta, fiktivnu vrijednost.

Ponuda izbornih predmeta trebala bi biti još veća da se ne bi dogodilo da pojedini student pošto-poto mora upisati neki izborni predmet protiv svoje volje. Izborna nastava, moramo priznati, stvorila nam je određene poteškoće u stvaranju rasporeda sati. Nije naime lako uvijek izbjeći koliziju u izornoj nastavi. Bilo bi u tom smislu vrlo korisno da raspored izbornih predmeta bude studentima na vrijeme poznat kako se ne bi dogodilo da izaberu dva izborna predmeta koja se održavaju u isto vrijeme. Jednako je tu važno da glavni predmeti budu jednosemestralni, a izborni dvosemestralni.

Unutar našeg Sveučilišta postoji mogućnost da studenti jedne sastavnice mogu upisati izborne predmete i na nekoj drugoj srodnoj sastavnici. Naš je fakultet živo zainteresiran za interdisciplinarnu dimenziju svoga studija i takvu mogućnost svesrdno podržavamo. Posebno nam je stalo do suradnje s fakultetima društveno-humanističkog područja. Tu suradnju već djelomično i ostvaruju kako profesori,

tako studenti. No i tu se javljaju problemi kada takve mogućnosti treba konkretno realizirati. Kako organizirati takvu nastavu a da se pritom izbjegnu poklapanja npr. s predavanjima glavnih, pa i izbornih predmeta na matičnom fakultetu? Isto tako bilo bi potrebno na vrijeme upoznati studente s listom izbornih predmeta koje mogu upisati na srodnim fakultetima.

Mogu na kraju reći da se, za razliku od nekih drugih sastavnica zagrebačkog sveučilišta, na našem fakultetu zbog relativno manjeg broja studenata, nešto lakše nositi sa zahtjevima bolonjskog procesa. Lakše nam je naime ostvariti partnerski odnos između profesora i studenata, organizirati rad u manjim skupinama, biti na raspolaganju studentima za pojedinačne konzultacije. No da bismo mogli u tom pogledu biti još zadovoljniji, neophodno nam je potreban veći i kvalitetniji prostor. Nadamo se da će se u tom smislu u dogledno vrijeme također pronaći prikladna rješenja.

Za sada imamo dojam da kolege profesori zbog obveza objavljivanja znanstvenih radova radi napredovanja u viša znanstveno nastavna zvanja nisu manje motivirani za nastavu. Svjesni smo da u dogledno vrijeme, u skladu sa zahtjevima bolonjskog procesa, trebamo više poraditi na konkurentnosti u nastavi, pružiti studentima mogućnost da određeni predmet mogu upisati i slušati kod više profesora. Taj je zahtjev, dakako, povezan prije svega s mogućnošću zapošljavanja većeg broja predavača.

Kao i ostale sastavnice Zagrebačkog sveučilišta, i naš će fakultet u narednom razdoblju u mnogo većoj mjeri trebati poraditi na mobilnosti kako studenata, tako i profesora, među sveučilištima unutar zemlje, ali i između sveučilišta u zemlji i sveučilišta u inozemstvu, posebno s onima u susjednim zemljama. I ovaj današnji susret smatramo korakom u tom smjeru.«

U diskusiju se uključio prof. dr. Nikola Hohnjec s Katedre Svetog pisma Staroga zavjeta iz Zagreba informirajući Austrijance i Slovence da je uvedena bolonjska reforma sprovedena na Sveučilištu u Zagrebu. Nadbiskup zagrebački kardinal Josip Bozanić kao Veliki kancelar Fakulteta bio je mišljenja da se u Rim na Kongregaciju za odgoj pošalje novi statut Katoličkog bogoslovnog fakulteta u koji su dakako ušli i novi programi i nastavni instituti ukoliko se tiču ustrojstva fakulteta. Odgovor od Svete Stolice još nije stigao. Same programe Veliki kancelar nije poslao u Rim. Također je i program poslijediplomskog studija dobio prolaz u Senatu Sveučilišta i u nadležnom Ministarstvu za znanost, obrazovanje i šport, ali je studij ostao po starom u crkvenom ustrojstvu: dvije godine za licencijat i jednu godinu za doktorat što onda ni ne treba rimsku suglasnost. Na tom je području Katolički bogoslovni fakultet u raskoraku s ostalim sastavnicama Sveučilišta koje imaju druge naslove, a to ima i Katolički bogoslovni fakultet: nakon 3. godine studija dobiva se bakalaureat (bachelor) struke a nakon 5. godine studija dobiva se naslov magistar (master) struke. Valja istaknuti da je novoosnovani Katolički bogoslovni fakultet u Đakovu na Sveučilištu »Josip Juraj Strossmayer« u Osijeku

dobio rimsku suglasnost za svoj filozofsko-teološki program koji je identičan sa zagrebačkim programom.

Nakon hrvatskog iskustva govorili su Austrijanci. U Grazu se u isto vrijeme održavao feministički skup pa u Celje nisu doputovale njihove teologinje. Njihov je prodekan za znanost prof. dr. Basilius J. Groen govorio o težištu fakulteta u Grazu: usmjerenost na kršćanstvo u Istočnoj Europi, posebno pravoslavlje. U središtu pažnje je mjesto i uloga žene u Crkvi. Posebno se težište stavlja i na kulturu, estetiku u odnosu prema religiji. Potom je govorio prof. dr. Hans-Ferdinand Angel s Katedre za katehetiku. Bolonjski proces u postojećim programima stao je zbog poslijediplomskog studija koji se razlikuje od rimskog gdje postoji dvogodišnji studij za licencijat i još jedna doktorandska godina. Intervent je imao dr. Hans-Walter Ruckenbauer, asistent s Katedre za filozofiju. On kao religiozni pedagog misli da se bolonjski proces u Grazu uspio oblikovati na pedagoško-katehetskom programu po formuli 3 dodiplomskog i 2 godine diplomskog studija (3 + 2). Državno sveučilište poznaje takav studij pa valja i dalje ustrajati na tom ciklusu i na Teološkom fakultetu.

Doc. dr. Bogdan Dolenc s Katedre za fundamentalnu teologiju i dijalog posebno je prikazao međunarodni rad i suradnju. Život i rad na Teološkom fakultetu Sveučilišta u Ljubljani ima svoj put kroz 20. stoljeće. U 70-im i 80-im godinama održano je devet simpozija s teološkim fakultetima u Beogradu i Zagrebu. Već prije demokratskih promjena postojali su kontakti i gostovanja profesora s teoloških fakulteta u Regensburgu i Grazu. Nakon 1992. novi oblici suradnje razvili su se unutar projekata Europske zajednice poznatima pod imenima 'Sokrates' i 'Erasmus'. U to vrijeme sklopljeni su ugovori s daljnjim fakultetima u Grazu, Innsbrucku, Louvainu i Regensburgu. Postoji mogućnost izmjene profesora i studenata. S izmjenom profesora nema poteškoća. Izmjena pak studenata uz poneku iznimku ide od Ljubljane prema spomenutima fakultetima, a strani studenti dolaze u Ljubljani ukoliko potječu od slovenskih roditelja ili pripadaju slovenskoj manjini u susjednim zemljama. Među mogućnostima izmjene jest djelovanje Europskog društva za katoličku teologiju. Slovenska sekcija tog društva broji 27 članova. Sljedeće godine (2007.) u Ljubljani se održava kongres i njegovi popratni kongresi u okviru Međunarodne organizacije za studij Starog zavjeta (International Organization for the Study of the Old Testament, IOSOT). Osim ugovora s fakultetom u Zagrebu sklopljen je i ugovor s Evandeoskim (pentekostnim) fakultetom u Osijeku. Među Slovencima angažirano je govorio prof. dr. Janez Juhant, s Katedre za filozofiju na Teološkom fakultetu u Ljubljani. Zalagao se i podržao nastojanje za pojačanom suradnjom među redakcijama postojećih časopisa *Bogoslovni vestnik* i *Bogoslovska smotra* te pri recenziranju doktorskih teza i sudjelovanjima u komisijama za nastavno-znanstvena napredovanja profesora. Poželjna bi bila i izmjena profesora, obrada zajedničke tematike kao što je dijalog i ekumenizam i dr. Slovenci također s velikim zanimanjem prate teološko doga-

đanje u Austriji i Njemačkoj. Pozitivan trend u Sloveniji jest dvopredmetni studij između Teološkog fakulteta i Pedagoškog odsjeka na Filozofskom fakultetu Sveučilištu u Ljubljani, pa makar nema u osnovnim ili srednjim školama vjeronauka koji se privatno održava pri Crkvi. Oko bolonjskog procesa osobito se angažira doc. dr. Branko Klun na Katedri za filozofiju i prodekan za nastavu i studente. On je iznio razlike u strukturi Teološkog fakulteta u Grazu. Uz teologiju oblikovanja u cjeloviti petogodišnji studij (0 + 5) kod kandidata za svećeništvo po njegovom mišljenju bio bi oblikovan paralelni studij teologije po formuli 3+2, kao što već djeluje dvopredmetni studij zajedno s Filozofskim fakultetom, pedagoški smjer također po formuli 3+2. Oni se ne usude prejudicirati crkveni stav koji se još nije profilirao i no zapravo se šutke tolerira i (njemački) nerimski sustav. Slovenci se nadaju da će Kongregacija za katolički odgoj i školstvo pri Svetoj Stolicu prihvatiti petogodišnji studij i stručne nazive bakalaureata (bachelor) i magistra (master) i zato s crkvene strane bolonjski proces do daljnjega još miruje. A i cjelokupno Sveučilište se ne pomiče sa svog mjesta. Po sebi još ima vremena do 2010. godine kao krajnji rok za tu reformu.

Nakon druženja cijeli se skup uputio prema središtu grada i župnoj crkvi sv. Daniela koja će ustoličenjem prvog celjskog biskupa sredinom svibnja 2006. godine postati prvostolnicom. U toj je župi inače župnik i danas ujedno opat, a od sada će biti sjedište biskupije. Na istom je mjestu već u 13. stoljeću stajala tro-ladna romanička crkva koja je ubrzo nakon toga gotizirana i još se vidi furlanska slikarska ornamentalistika. Crkvi je u 15. stoljeću dograđena kapela Gospe žalosne. U 17. stoljeću je zdanje barokizirano, posebno glavni oltar i propovjedaonica. U 18. stoljeću je na južnoj strani dograđena kapela sv. Franje a na sjeveru sv. Križa. Crkva je prije II. svjetskog rata opet regotizirana, za vrijeme istog rata je bombardirana a obnovljena je 60-ih godina i posebno 2000. godine. Jasno, da tek predstoji izgradnja crkvenog biskupijskog središta.